

A tanító néni

Vízkereszt óta havazik, havazik nappal és éjszaka, még a déli harangszóra sem állt el. Egy hét és Csokvát ellepi a hó. A templom mögött a nagy mező peremén túl terpeszkedik a Bükk, fehér hótakarót húzva magára. A faluban a bányászok munkába menet kitapostak egy keskeny ösvényt, amit időközönként betemet a hó. Egy ilyen keskeny ösvény vezet a falun végig, majd az iskolába is betér, ami a kocsmával szemben a templom alatt van. A reggeli napsütéstől vakító hóban, a téli ösvényen Ica néni a tanítónő bukdácsol prémes csizmájában. Próbálkozik a bányászok nyomába lépni, de az apró lábával nem tud lépést tartani a majdnem méteres hó fal között. Még jó hogy szemből nem jön senki, mert nem lehetne kitérni. A tanítói kvartély alig egy kilométernyire van az iskolától, ezért csak egy derékig érő bekecset vett fel a fejére, pedig egy fejkendőt terített, ami a háta közepéig ért. Így messziről azt hinné az ember, hogy egy élő maruszja baba.

A szél hirtelen felkapott egy adag friss havat, és úgy beterítette a bukdácsoló tanító nénit, hogy az már egyenesen ma született hóemberré vált. De ez a tanító néninek szemlátomást tetszett, mert egy mozdulattal megrázta a hó kucsmának látszó kendőjét és már lépett is tovább.

Ica néni a tanítónő alsóban tanította a harmadik-negyedik osztályt irodalomra és nyelvtanra. A faluban a bányászok és lent a kis mezőn, a birtokon csak tanító néninek szólították. Szerették a gyerekek, a szülők. Ő volt a faluban a „tanító néni”. Férfiember a kalapját is megemelte, ha találkozott vele az utcán. Hirtelen egy ember tűnt fel a kitaposott ösvényen, amire felkapta fejkendős fejét, mint egy őzike a virágos réten, ha szagot kap. Vajon elfogunk egymás mellett férni, jaj, mi lesz, ha részeg, töprengett. De a töprengés nem sokáig tartott, mert oda is ért az idegen.

—Jó reggelt tanító néni, köszönt a férfi fülig vigyorral, pedig a fagyos szél hordta a havat.

—Magára is ráfér —köszönt vissza a tanító néni-, de az utolsó kupica nem kellett volna.

—Csak a hideg miatt, meg aztán egy pohárkával nem árt ebben a cudar időben.

—Na, ezt mindjárt gondoltam —vágott vissza a tanító néni.

—A Peti fiam hogy viselkedik?

—Nincs vele baj, csendes gyerek csak a számtannal birkózik —mondja a tanító néni.

—Nahát...számtanban az anyjára ütött —vágta rá gondolkodás nélkül Peti apja.

Kis idő telt el, míg Peti apja számba vette a föld forgását és az ő egyensúlyi állapotát, majd hirtelen oldalra lépett az ösvényről, hogy utat engedjen a tanító néninek.

Az iskola a templom alatt volt, hosszú sokablakos, két tantermes téglapépület. A kémények már füstöltek, mert Karácsony bácsi az iskola gondnoka befűtötte a két szekrényhez hasonló cserépkályhákat.

A messzebről jövő gyerekek már szállingóztak mint hópihék az iskolába. Jöttek Tólápáról a bányatelepről, a kismezőről ahol a gazdasági birtok volt, jöttek a faluból is szépszámmal.

A kis emberkék áradata egyszer csak megszűnt.

Harangoztak, nyolc óra.

Először a csokvai harang kondult, majd utána rögtön az ományi is kongatta az időt. Karácsony bácsi megrázta a csengőt vagyis azt a kolompot amit egy megboldogult tehén hagyott rá.

Becsengettek.

Az osztályteremben a siserahad, mint kirajzás előtt a méhek, zümmögtek. Egy fél alma kozmikus sebességgel repült a hátsó pad mögötti kabátakasztók felől, eltalálva a kiskockás táblát. Soha nem lehetett kideríteni ki volt a feladó és kinek szánták.

Kinyílt az ajtó...

A teremben csend...

A tanító néni egy pillanatra megállt az ajtóban, kicsit várt, majd behúzta maga után.

Megkezdődött az óra...

A harmadikosoknak osztotta ki a munkafüzeteket, amikor kopogtak, és egy felsős gyerek lépet be a terembe: Ica néni, mert a felsősök a tanító nénit így hívták, Laci bácsi kéri a térképet, szeretném elvinni. Jól van, válaszd ki és vidd, csak legközelebb csengetés előtt vigyétek el —mondta a tanító néni.

Misike, aki a tólápai bányatelepről jár be az iskolába szemlátomást bajban volt a nyelvtannal, mert mizget-mozgott, a pad alatt lóbálta a lábát és a ceruza végét úgy rágta, mint egy kisegér. A tanító néni Misike fölött állt és várta, hogy megfejtse a feladatot.

A tanító néni váratlanul megtörte az osztályterem csendjét:

—Ugye tegnap nem gyakoroltál?

—Nem... nem volt időm mert fát kellett vágni, azután meg este lett.

—Apád hol van?

—A bányába jár két műszakba, mert egyszer nagy házat szeretnénk építeni, ahol én nyulakat tenyészthetnék, meg lenne kutyám is —válaszolta Misike.

—Na jó.. pénteken, tanítás után el fogok menni hozzátok mond meg otthon.

A pénteki tanítás után a tanító néni rendet tett maga körül az osztályteremben, előkészítette a hétfői napra a feladatokat, az olvasni valókat, majd csizmát húzott, magára pedig fejkendőt

terített és elindult az iskolából. A kapunál Karácsony bácsi az iskola gondnoka a havat lapátolta, tisztogatta a kitaposott csapást.

—Vizszontlátásra tanító néni! Megyünk haza?

—Még nem, még elmegyek Tólápára Fürjes Misiékhez!

—Azért tessék vigyázni, mert arrafelé medvék járnak, és csak tanítónőt esznek —viccelődött az öreg.

—Nagyon vicces, csak ijesztgessen!

A szemközti boltban, ami a kocsmával egy fedél alatt van a tanító néni betért, és vásárolt egy-két csomag cukorkát, édességeket, mégse menjen üres kézzel oda, ahol sok gyerek van.

Az út ami Tólápig vezet hol letaposott, hol meg a hófúvások miatt keservesen járható. Szekér vagy kocsik eddig nem jött az úton, ami felvehetné ezért bukdácsolva, csúszkálva araszolt tovább.

Na végre, sóhajtott fel mert elérte az ományi aknához vezető bekötő utat. Itt több kocsik járnak az aknához, hátha szerencsém lesz és felvesz valamelyik –gondolta, és bandukolt tovább. Gondolataiba mélyedve azon töprengett, hogy milyen nehéz ezeknek a gyerekeknek a sorsuk, akik innen járnak be az iskolába naponta többször is. Restelkedve gondolt arra, hogy egyszer nagyon leteremtette a Tólápiakat azért mert nem jöttek be az iskolába a karácsonyi műsort próbálni.

Már a vén szőlőknél járt, amikor gondolataiból kinézett: kocsik sehol, nézett körül.

Na, mindjárt ott vagyok még szerencse, hogy nem esik a hó.

A kanyar után ki is bukkantak a házak, valamikor fehérre meszelt falai.

Az első udvaron, hosszú szárítókötélen megszámlálhatatlan kapca van kitergetve a fagytól megdermedve, úgy lengeti a szél, mintha írólapok lennének. A kitergetett kapcák a fagy ellenére is kellemetlen szagot árasztanak.

A telepen a kémények füstölnek, szúrós szagot árasztva jelzik, hogy szénnel tüzelnek. A második lakásban laknak Fürjes Misiék. Valószínű, hogy az ablakon keresztül láthatták, hogy jönnek, mert amikor az ajtóhoz értem már nyitották:

—Isten hozta hozzánk a tanító nénit! —köszöntötte Misi anyukája— gyalog tetszett jönni?

A szobakonyhás lakásban megszámlálhatatlan apró gyerek élt szegénységben.

Minek is jöttem én?—rendezgette gondolatait a tanító néni.

Egy-két pillantás alatt a cukorkás zacskókból elfogyott az édesség, a legapróbbak már csak a zacskó belsejét nyalogathatták.

Azért jöttem – kezdte mondókáját— hogy Misi ezentúl tanítás után bent maradjon az iskolában, hogy a másnapi lecke megírásában segítsen. Persze nem ez volt az igazi oka a látogatásnak, de a kis emberke sorsát itt lehetett megérteni. Megérteni az álmát a nagy házról, a nyulakról, a kutyusról.

Milyen könnyű az iskolában a katedrán állva beszélni egy szóról, arról, ami nélkül az ember néma, a nyelvről, amivel ki tudjuk fejezni magunkat, el tudjuk mondani örömeinket-bánatunkat, tudunk szeretni és sérteni.

Elmélyült gondolatait a szomszéd érkezése zavarta meg.

— Ideje mennem, hamar esteledik, majd felállt székéről és a nagykendőt a fejére borította.

— Misi elkísérje a tanító nénit?—kérdezte anyuka.

— Nem kell, még világos van. Visszatalálok.

Az utolsó házat elhagyva még egyszer hátranézett. Misike földig érő nagykabátos alakja még ott állt egy darabig.

Gondolataiban ott kavargtak a kis emberke sorsok.

Könnyeivel küszködött majd halkán megjegyezte: az iskolán kívül is van világ!

Csámer István